

VAKSCHOOL VOOR MEISJES VAN PLEZIER

Kiyoko Murata

Vakschool voor meisjes van plezier

Vertaald uit het Japans
door Maria Smolders

Wereldbibliotheek

Deze vertaling is gepubliceerd met steun van The Japan Foundation

Oorspronkelijke titel ゆうじょう

Yūjokō by Kiyoko Murata

Oorspronkelijke Japanse editie uitgegeven in 2013

door Shinchōsha Publishing Co., Ltd., Tokyo

Nederlandse vertaalrechten in overeenstemming met
Shinchōsha Publishing Co., Ltd., na bemiddeling door

The English Agency (Japan) Ltd.

© 2013 Kiyoko Murata

© 2025 Nederlandse vertaling Maria Smolders / Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze
uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

*All rights are reserved, including those for text and data mining,
AI training and similar technologies.*

Omslagbeeld *Woman Combing Her Hair* (1920) © Goyō Hashiguchi,
Minneapolis Institute of Art

Omslagontwerp Daniel Benneworth-Gray

Omslagbewerking bij Barbara

Foto auteur © Shinchōsha

NUR 302

ISBN 9789028453906

www.wereldbibliotheek.nl

Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

Op de golven

Het meisje dat de afgelopen lente van het zuidelijke eiland was gekomen was vijftien.

De bundel kleren die haar moeder haar had meegegeven toen ze thuis wegging bevatte ondergoed, een paar *koshimaki* – doeken die om de heupen werden geslagen – en twee kimono's, gemaakt van een aantal lukraak aan elkaar genaaide lappen; in de ogen van de dorpsbewoners zagen ze er meer uit als poetsdoeken dan als kleren. Dat was alles wat ze haar dochter, op het moment dat zij voorgoed haar geboortehuis verliet, ten afscheid had meegegeven.

Vanaf de steile rotsen die haar geboorte-eiland aan drie kanten omsloten, zag je zeeschildpadden traag in het doorschijnende water van de oceaan rondzwemmen. Ze waren groter dan mensen en bleven altijd in groepjes van twee of drie bij elkaar. Het blauw van het zeewater was vermengd met een melkachtig witte kleur, afkomstig van de zwavel die uit de hoog oprijzende en nog actieve vulkaan ten oosten van het eiland stroomde.

Toen ze na twee dagen en nachten varen, via de westkust van het Satumaschiereiland en enkele havens onderweg, arriveerde in de haven van Misumi in Kumamoto, had ze het gevoel dat ze in het buitenland was aangekomen.

Enmaal aan land zag ze straten met aan weerszijden rijen

imposante huizen zoals ze die nog nooit had gezien. Ze werd meegenomen naar een van de huizen, dat nog opvallend veel groter was, en moest plaatsnemen in een zijkamertje naast een klein kantoor, samen met vier andere meisjes van ongeveer dezelfde leeftijd. Elk meisje was daarheen gebracht door een man met een onguur gezicht. Even later vertrokken de mannen en werden de meisjes een voor een weggeroepen. Achterin was een papieren schuifdeur naar weer een andere kamer. Daar moesten ze heen.

Degene die werd weggeroepen ging naar binnen, waarna de deur dichtgeschoven werd, en even later hoorden de anderen een meisjesstem ‘Aah’ roepen. Het klonk niet heel luid, meer als de stem van iemand die geschrokken of sprakeloos is. Blijkbaar was er binnen een man die ze zat op te wachten, want ze hoorden iemand met een gesmoorde stem zeggen: ‘Hou je stil!’ Een tijdlang klonken er geen stemmen meer, maar in de stilte van de kamer was alleen het zachte geritsel van een kimono of iets anders van textiel te horen.

Na een minuut of drie schoof het meisje de deur open en kwam weer tevoorschijn met haar opgestoken haar in de war en met openhangende kimono. Ze hield de zoom van haar kimono omhoog en ging zitten in een hoekje van de kamer. Dan werd het volgende meisje geroepen en verdween ze achter de schuifdeur. Weer hoorden ze ‘Aah’ of soms ontsnapte er een zachte kreet.

Nu was het de beurt aan het meisje van het eiland om haar naam te horen roepen.

‘Aoi Ichi.’

‘Ja.’ Ze schrok alsof ze een klap op haar rug had gekregen. Ze stond op en ging zachtjes door de schuifdeur naar binnen, waar een dikke, mooie man van in de vijftig in de lotushouding

op een futon zat. Hij droeg een kimono van een glanzende stof, zijn gitzwarte haar was ingesmeerd met olie, hij had een gave, lichte teint en zijn lichaam zag er overal even weldoorvoed uit. Voor Ichi, die was opgegroeid op een armoedig eiland, vertegenwoordigde zo iemand het woord 'schoonheid'. Ichi's vader was broedmager en lelijk.

De man wenkte en Ichi werd, als een kikker die door een slang wordt gehypnotiseerd, naar de zachte katoenen futon gezogen. In een oogwenk werd ze bij haar middel opgetild en op haar rug gelegd. Met een vloeiende beweging werden haar dijen uit elkaar geduwd en gleden de warme vingers van de man bij haar naar binnen, gevolgd door zijn hete geslachtsdeel. Ichi opende haar mond en zei: 'Aah.' Het deed pijn.

De man bewoog zijn heupen op en neer alsof hij aan het tellen was, een, twee, drie... en bij negen of tien trok hij zich terug. Wegwezen! Met zijn kin gaf hij aan dat ze moest vertrekken.

Deze inspectie werd door de bordeelhouder bij iedere nieuw aangekochte prostituee uitgevoerd.

Ichi stond op, maar ze had moeite met lopen omdat het net was alsof er nog steeds iets tussen haar dijen geklemd zat. Ze strompelde naar de deur, schoof hem open en vertrok.

De kamer waar de meisjes hun intrek namen bevond zich op de tweede etage.

Daar werden hun spullen voor persoonlijk gebruik, beddengoed en nieuwe kleren, uitgedeeld. Ze kregen opdracht alles wat ze van thuis hadden meegebracht weg te gooien. Ichi had op het eiland nog nooit zulke mooie kimono's gezien. De meisjes drapeerden hun kimono om hun schouders en deden zo een dansje.

Maar Ichi was nog van streek door de vreemde gebeurtenis in dat kleine kamertje. Deze prachtige kimono's, veel mooier nog dan de kleren die ze thuis droeg op nieuwjaarsdag, de met katoen gevulde futons – op het eiland sliepen ze op stromatten onder strooien dekens – al deze buitensporige dingen hadden ze vast en zeker gekregen in ruil voor die vreemde gebeurtenis. Ze dacht dat het onbevattelijke voorval met het ding dat tussen haar dijen naar binnen werd geduwd het allerbelangrijkste was in dit elegante huis, en dat alles in dit huis daarom draaide. Dat was de reden waarom hier zo'n groot aantal mensen aan het werk was, de vrouwen er mooi opgedoft uitzagen, lantaarns aangestoken werden en de grond buiten werd besprenkeld met water. Wat daar als een koning bovenuit torende was dat – dat ding van daarnet.

Alle meisjes spraken met een zwaar accent.

Ze waren afkomstig uit de noordelijke provincies Chikuzen en Chikugo, de nabijgelegen provincies Hizen en Higo, het Satsuma- en het Ōsumischiereiland in het zuiden en uit het door de zee van het vasteland gescheiden, meer dan vijftig kilometer verderop gelegen zuidelijke eiland, en ze waren allemaal verkocht.

Hier was het verboden je eigen dialect te spreken. Als alle vrouwen hun eigen streektaal zouden spreken zou er grote verwarring ontstaan onder het personeel en de klanten. Iedereen moest dezelfde taal gebruiken. De taal van het eiland die Ichi sprak, klonk in de oren van de anderen als het gekakel van een kip. Als ze goed naar haar luisterden leken er ook woorden tussen te zitten uit Satsuma en Ōsumi, maar het klonk toch weer anders. Dat dialect was hoe dan ook volstrekt onbegrijpelijk voor mensen uit andere streken.

Ichi wenkte vaak een van de andere meisjes met de woorden

‘*kokee, koo*’. Het duurde wel een halve maand voor ze begrepen dat ze met dat luidruchtige gekakel wilde zeggen ‘kom hier’.

Als ze in de eetzaal eten ging halen zei ze terwijl ze haar rijstkom aan de bediende gaf: ‘*Koo, kee*.’ Dat betekende: ‘Doe de rijst maar in deze kom.’

Koo betekende ‘dit’ en *kee* ‘alsjeblieft’.

Kokee betekende ‘hier’, en *koo* was ‘kom’.

En het lastige was dat *kee* niet alleen de betekenis had van ‘alsjeblieft’, ze kon er ook mee bedoelen ‘eet op!’

Dus als Ichi, die van nature nogal zwijgzaam was, iets zei klonk het van het begin tot het eind als het gekakel van een kip: ‘*Kee, koo, kokee, koo*.’

Voorlopig werden de meisjes niet aan het werk gezet in het bordeel. Groente die net is geplukt van de akker zit nog onder de modder. Die moet je wegvegen, je moet de vieze bladeren verwijderen en de groente met water schoonspelen voordat je die kunt uitstallen.

Het huis maakte deel uit van een ommuurde wijk die samen met Yoshiwara in Tokio en Shimabara in Kyoto tot de vijf bekendste ‘plezierwijken’ in het hele land behoorden. In Kyūshū was deze wijk in Kumamoto het populairst. Hajima Mohei, de eigenaar van het huis waaraan Ichi was verkocht, beheerste de rijstmarkt van Dōjima in Osaka. Men zei dat het om hem heen altijd eventjes stil werd wanneer hij zich in Dōjima vertoonde.

Toen hij vertrok uit Osaka om terug te gaan naar Kumamoto nam hij, zonder acht te slaan op de kosten, de allerbeste courtesanes mee die hij uit Yoshiwara en Shimabara weg had kunnen halen. Om die hoge standaard te bewaren kregen de nieuwe meisjes hier een degelijke opleiding. Ze leerden in de vertrekken van de *oiran*, de courtesane aan wie ze waren toegewezen, hoe

ze moesten praten, hoe ze make-up moesten aanbrengen en hoe ze zich moesten bewegen en gedragen.

Ichi werd ondergebracht bij Shinonome, de meest gewilde courtisane die afkomstig was uit Shimabara. Dit huis droeg trouwens dezelfde naam: Shinonome. Al generaties lang kreeg de best verdienende vrouw de naam van het etablissement. Ichi werd Shinonome's leerling. Je hebt oiran van verschillende niveaus en ook al kon Ichi geen fatsoenlijk woord uitbrengen, als je naar haar postuur keek, begreep je waarom Shinonome de-gene was die zich over haar ging ontfermen.

Het eiland waar Ichi vandaan kwam was met rotsen bezaaid en niemand zou er raar van opkijken als er een duivel tevoorschijn kwam uit de nog altijd actieve vulkaan. De inwoners stamden af van twee contrasterende lijnen: enerzijds de inheemse bewoners van Kagoshima, herkenbaar aan hun vierkante kaken, en anderzijds de nakomelingen van de aristocratische Taira-clan, met hun klassieke ovale gezicht, die lang geleden bij de zeeslag van Dannoura werden verslagen en op het eiland waren aangespoeld. Ichi stamde af van deze lijn van gevluchte strijders. Terwijl Shinonome een karmozijnrode kleurstof aanbracht op Ichi's lippen zei ze glimlachend: 'Echt waar, je had zo een jonger zusje van mij kunnen zijn.' Ichi wist dat niet, maar er was voor haar een hogere prijs betaald dan voor de andere meisjes die tegelijk met haar aangekomen waren. Niet alleen omdat ze er mooi uitzag, maar de meisjes van het eiland, die konden zwemmen, en vooral de dochters van de *ama*, de vrouwelijke duikers, waren hoger geprijsd.

Vroeg in de middag stond Shinonome tegen het venster geleund toe te kijken hoe Ichi, die nog altijd haar zongebruinde kleur had, de houten pilaren aan het boenen was. Haar snelle manier van lopen van de ene naar de andere pilaar was anders dan die van de meisjes uit een boerendorp.

De meisjes van boerenafkomst liepen met hun benen uit elkaar – links, rechts, links, rechts – alsof ze met hun voeten twee parallelle lijnen trokken. Zoals een hagedis loopt. Omdat de eilandmeisjes gewend waren in zee te zwemmen hielden ze hun benen tegen elkaar en liepen ze in één rechte lijn. Die meisjes hadden een gespierder onderlijf.

‘Wat vangen ze allemaal in de zee bij jouw eiland?’ vroeg Shinonome aan Ichi, die met haar rug naar haar toe stond.

‘Bons venge ze kee en keesoo en iyo,’ antwoordde Ichi terwijl ze zich omdraaide. Het had niet veel weg van mensentaal.

Ze bedoelde: bij ons vangen ze schelpen en zeewier en vis.

Ichi lachte breed.

Shinonome glimlachte terug.

‘Je zegt niet: bons. Zeg me maar na: bij ons.’

‘Bij ons.’

‘Goed zo. En hoe heet je?’ Shinonome krabde zich met een haarspeld op het hoofd.

Ichi keek haar aan en probeerde zich iets te herinneren wat ver weg verstopt zat. Ze was het bijna vergeten.

‘Min nahm e Kojika.’

Oftewel: mijn naam is Kojika.

Dat was de naam die ze hier gekregen had; de betekenis was ‘hertje’. De meisjes die tegelijk met haar gearriveerd waren heetten voortaan ook anders: Kogin, Kikumaru, Hanaji, Umekichi. Ze had geen idee hoe die namen geschreven werden. Ze had alleen de karakters voor haar eigen naam geleerd.

Er waren allerlei dingen die de meisjes moesten leren.

Daarbij hoorden ook seksuele technieken voor in bed, vaardigheden die voor de vrouwen van levensbelang waren en waarin ze dan ook elke dag na het ontbijt, nadat ze de eetzaal opgeruimd hadden en de schoonmaak en de was achter de rug

waren, tot na het middaguur op de tweede verdieping intensief werden getraind. De lerares was Otoku, een oude vrouw die met een meetlat van bamboe in de hand de meisjes les gaf in een kleine kamer waar een futon op de vloer werd uitgespreid.

Meisjes in goedkope huizen kenden deze speciale technieken niet; ze lieten het initiatief aan de klanten en lieten hun lichaam, die kostbare handelswaar, naar hartenlust betasten. Op die manier verloren ze hun vitaliteit en raakten beschadigd aan hun genitaliën en elders. Om de meisjes te leren hun klanten te laten doen wat zij wilden, speelde Otoku de rol van zowel de klant als de prostituee, met als doel ze door middel van subtiële, verfijnde, complexe en sublieme vaardigheden de praktijk aan den lijve te laten ondervinden.

Ze keken allemaal met ingehouden adem toe.

Op weg naar beneden na een van die heftige lessen waarvan haar hoofd ging tollen, zag Ichi de intens blauwe hemel. Ze had het gevoel dat ze, als ze kon vliegen, als in een oceaan steeds dieper in de hemel boven die rij daken zou kunnen duiken en dan bij de zee van haar eiland zou uitkomen.

Maar Ichi was geen vogel en ze kon niet opstijgen naar de vrijheid van de hemel.

Aan het eind van de straat van de ommuurde wijk was een grote poort, waar ze niet zonder toestemming door naar buiten mochten. Ichi was nog nooit buiten de poort geweest en soms dacht ze dat ze zich misschien bevond in Ryūgūjō, het onderzeese paleis van de Drakenkoning. Alleen was dit een weerzinwekkend paleis, waar geen zeebaars of heilbot te bekennen was.

‘Tot straks,’ ‘Tot later,’ riepen de meisjes bij het verlaten van het Shinonome-huis. Na het middageten gingen ze met een lei, papier en een kistje met daarin een inktsteen en een inktstaaf,

alles gewikkeld in een *furoshiki*, op weg naar de speciale school voor prostituees. Maar ze waren nog maar net vertrokken of Otoku kwam naar buiten gerend en greep Ichi bij de arm. 'Ah,' zei Ichi. Ze keek naar haar voeten en kromp ineen.

'Waar denk je dat je op die blote voeten heen gaat?'

Op het eiland droeg niemand *zōri*. Ichi staarde naar haar blote voet waarvan de vijf korte tenen vrijmoedig onder haar kimono uit staken. Als ze zo naar school ging zou ze vast een standje krijgen van de lerares.

'Alleen honden en katten dragen geen sandalen,' schreeuwde Otoku. Maar op het eiland liep iedereen op blote voeten. Bovendien waren haar moeder en haar oudere zus ama, duikers, die op het land naakt rondliepen, op een smalle lendendoek na.

Maar ze begreep de boosheid van Otoku wel. De klanten van dit huis waren vast niet geïnteresseerd in vrouwen die op blote voeten liepen.

'Ben je soms een hond of een kat? Ik dacht dat je een mens was!'

Ichi rende terug naar binnen om haar sandalen aan te trekken. Daarna liepen ze gezamenlijk naar school.

De naam van de school waar ze heen gingen was 'Vakschool voor Meisjes'.

Het was een school voor prostituees. Op het moderne gebouw van bakstenen prijkte een groot houten bord met de naam erin gegraveerd. Hij was opgericht in de lente van 1901, met geld van de vereniging van bordeeleigenaars, als opleidingsplaats voor vrouwen die in de plezierwijk werkten. Dat was twee jaar voor Ichi's komst. Volgens krantenartikelen werd er bij de opening een toespraak gehouden door het hoofd van het politiebureau en hadden er zich driehonderdtwintig prostituees en barmeiden aangemeld.

Ongeacht hun leeftijd werden ze al naargelang hun kennisniveau ingedeeld in acht groepen, elk genoemd naar een bloem – abrikoos, kersenbloesem, dubbelbloemige kersenbloesem, magnolia, pioenroos, blauweregen, hibiscus en lespedeza. Er werd lesgegeven in zes vakken: ethiek, lezen, kalligrafie, opstel, bloemschikken en naaien. De prostituees gingen niet elke dag naar school, maar slechts twee dagen in de week, wanneer ze vrij waren.

Ich en de anderen kwamen terecht in nog een andere groep, met de naam ‘perzik’, waarin iedere maand nieuwe meisjes werden geplaatst. Aangezien ze nog niet met klanten hoefden te werken, konden ze iedere dag naar school. In deze groep werd vooral aandacht besteed aan kalligrafie en aan opstellen schrijven. Het was voor de vrouwen in de plezierwijk van essentieel belang om het dialect van hun eigen streek af te leren. En verder om een nette brief te leren schrijven aan hun eigen klanten. Het klaslokaal bevond zich direct naast de ingang; het was een kamer ter grootte van acht tatamimatten. Er stonden langwerpige lage tafels, elk met plaats voor drie personen, en de vloer was bedekt met een dunne rieten mat.

Allemaal tegelijk begroetten ze hun lerares met een buiging en haalden hun lei tevoorschijn.

De lerares was een vrouw van midden veertig en het gerucht ging dat ze de dochter was van een directe vazal van de shōgun, die na de ineenstorting van het Tokugawa-shogunaat, aan het begin van het Meiji-tijdperk, tot armoede was vervallen en haar had verkocht aan een huis in Yoshiwara, de plezierwijk van Tokio. Haar rug was kaarsrecht en ze sprak op de een of andere manier anders dan de andere vrouwen uit de wijk. Bovendien lachte ze vrijwel nooit.

Haar naam was Akae Tetsuko. Voor het begin van de schrijfles had ze de mouwen van haar kimono opgebonden.

Ze ging voor het bord staan en schreef met krijt de twee *kanji* die samen het woord 'zon' vormen.

'Vandaag gaan we de namen leren van de dingen om ons heen,' zei ze. Onder de twee *kanji* schreef ze het woord in hiraganaschrift. Ze legde uit dat dit de zon was, die met haar licht de aarde beschijnt.

'Als het ochtend wordt komt de zon op en dan wordt het licht. Als de zon ondergaat wordt het nacht en dan is het donker. De zon is de bron van het licht. Dus als je deze twee *kanji* ziet, krijg je dan niet een hoopvol gevoel?'

Dat was haar manier van lesgeven.

Ze pakte het krijtje weer op en schreef op het bord het karakter voor 'maan'.

'Dit is de *kanji* voor de maan, die 's nachts aan de hemel staat als de zon verdwenen is en het donker is geworden. Het maanlicht is mooi, met een bleke kleur, maar de maan kan van zichzelf geen licht geven,' legde de lerares uit.

Berg. Rivier. Zee. Water. Wind.

Bij elke *kanji* gaf ze ook de uitspraak. Om de een of andere reden hield Ichi van de *kanji* voor 'zon'. Ze voelden gewichtig en vrolijk aan. Daarmee vergeleken zag het karakter voor 'maan' er veel eenzamer uit, alsof de wind erdoorheen blies en het elk moment kon omvallen.

De *kanji* voor 'zee' vond Ichi rommelig. Misschien kwam dat doordat de zee vol zat met schelpen en vissen en zeewier en schildpadden en dolfijnen. Dicht bij het eiland zaten trouwens niet alleen zeeschildpadden, maar er zwommen ook grote groepen dolfijnen. Hun lijf was nog groter dan de boot van Ichi's vader, maar de ogen en de mond in de brede kop lachten altijd. Ze dacht met weemoed terug aan de tijd dat ze in zee zwom tussen de dolfijnen.

De lerares schreef weer met haar krijtje op het bord: vader, moeder, oudere broer, oudere zus, jongere broer, jongere zus. Terwijl ze uitleg gaf over de karakters kregen sommige meisjes tranen in hun ogen bij de gedachte aan hun ouders.

‘Wij zijn op de wereld gekomen dankzij onze vader en moeder. Door omstandigheden moesten jullie weg uit jullie geboorteplaats, maar maak hun alsjeblieft geen verwijten. De pijn van ouders die naar hun kinderen verlangen is nog veel groter dan jullie eigen gekwetste gevoel.’

De meisjes zaten te snikken, maar Ichi zag dat het karakter voor ‘moeder’ een deel was van het karakter voor ‘zee’ en voor haar ogen zag ze het beeld van een groep vrouwelijke duikers, nog bleker dan dolfinen, die naakt zwommen in de zee waar de zon haar witte licht op liet schijnen.

Haar moeder was inderdaad altijd in zee te vinden. Ze was een levend wezen dat kleiner was dan een dolfijn, maar groter dan een vis. Ze zwom zo soepel alsof ze gewichtloos was, maar ze kon ook zo snel als een tornado naar een diepte van tientallen meters duiken. Als Ichi een groep vrouwen in het water zag, allemaal slechts gehuld in een lendendoek, kon ze niet zien wie van hen haar moeder was.

Er waren vrouwen bij met grote borsten die slap in het water dreven, maar de meeste duikers waren gespierd en hadden kleine borsten. Hun lichaam had alles wat nodig was om te zwemmen. Op het land zagen ze er precies zo uit als hun dochters. Door het zwemmen hadden ze brede schouders en stevige armen, maar ze hadden de borsten van een meisje van een jaar of vijftien en omdat ze gewend waren bij het duiken hun adem in te houden zag hun buik er net zo strak uit als die van een jonge man.

Er viel een dikke traan op Ichi's lei.

‘Schrijf nu je eigen naam op in karakters. Ik heb het jullie onlangs geleerd, ik neem aan dat jullie het nog weten,’ zei de lerares.

Aoi Ichi, schreef Ichi in stuntelige karakters. Haar naam leek meer op een rijtje vissen. De letters waren net kleine levende wezens die hun adem inhielden. Ze staarde ernaar en dacht: is dit wie ik ben? Ik ben van het eiland gekomen. Ik ben hiernaar toe verkocht. Hier stond alles wat ze was: Aoi Ichi, meer niet. Ze had het gevoel dat ze de letters wilde strelen.

Het meisje aan haar rechterkant had opgeschreven Matsuyama Setsu. En links van haar zat Tanaka Riu. Als hier werd gevraagd hoe ze heetten, moesten ze de naam zeggen die de bordeelhouders ze had gegeven. Hoewel ze te horen hadden gekregen: *Denk maar dat je eigen naam hier niet bestaat*, was hun werkelijke naam het eerste wat ze van de lerares van de bordeelschool moesten leren. Dat was noodzakelijk om hun schuldbekentenis aan het bordeel te kunnen lezen.

Er werd gezegd dat Akae Tetsuko, de lerares, een lastpost was geweest voor de bordeeleigenaar aan wie ze was verkocht. Ze was de dochter van een samoerai van de Tokugawa-clan en had een opleiding genoten; ze diende zowel de eigenaar als de klanten van replek, om het even waarover. Bovendien had ze een donkere gelaatskleur en een vreselijk hoog voorhoofd. Vanonder dat uitpuilende voorhoofd keken een paar kleine, diepliggende ogen dreigend de wereld in. Ze trok geen klanten aan, haar enige talenten waren kalligrafieren en het lezen van *De Gesprekken* van Confucius. Uiteindelijk werd ze tewerkgesteld in de keuken, de wasserij en bij de administratie en duurde haar dienstverband twee keer zo lang als dat van de andere vrouwen.

Toen ze eenmaal vrij was kwam ze terecht in Hakata, waar ze werd aangenomen in een huis in Yanagimachi om de boek-

houding bij te houden. Op dat moment deed Hajima Mohei, de eigenaar van Shinonome, een beroep op haar. Waarschijnlijk was er niemand beter gekwalificeerd als lerares van de Vakschool voor Meisjes dan Akae Tetsuko.

‘En schrijf nu alsjeblieft de naam op die je op je werk gebruikt.’

De meisjes veegden hun echte naam weg en krasten hun nieuwe naam op de lei.

Ichī kon zich de kanji niet herinneren en schreef haar naam op in fonetisch katakanaschrift. Toen ze opzij keek zag ze dat de meisjes naast haar, niet netjes maar wel in kanji, hun naam opgeschreven hadden: Kogin, Hanaji.

‘Hoe kan dat? Ik heb het je gisteren nog voorgedaan,’ zei de lerares, en ze schreef met grote letters de kanji voor Kojika op het schrijfplankje: KLEIN HERT.

‘k Ben gin hert.’

‘Makt toch niks uit, joh. Een schattig hertje, dor is toch niks mis mee?’ probeerde Kogin haar te troosten.

Ichī was niet overtuigd.

De lerares gaf opdracht om de schrijfplanken op te bergen.

‘Pak een vel papier en je inktstaaf, dan gaan we inkt maken.’

Op dit punt, aan het eind van de les, liet ze de meisjes altijd een dagboek bijhouden.

‘Je hoeft geen ingewikkelde zinnen te schrijven. Schrijf maar gewoon op wat je denkt, alsof je tegen mij praat.’

Lang geleden had een vriendin van de lerares die tegelijk met haar was verkocht, de *Kokin Wakashū* – een verzameling oude en moderne Japanse gedichten – en andere van haar overleden moeder afkomstige boeken meegebracht, verstopt in een bundel met kleren. Die boeken, waaruit ze dagelijks lazen, waren als een lamp die hen verlichtte op hun lange reis over een zee van

moelijkheden. In het jaar dat haar vriendin haar contract in de wijk Yoshiwara beëindigde, was een jongeman met een graad in de natuurkunde van de Keizerlijke Universiteit van Tokio, de zoon van een voormalige vazal van de Tosa-clan, op slag verliefd op haar geworden. Ze waren getrouwd en naar Duitsland vertrokken. Hoe zou hun leven er nu uitzien?

‘We laten ons er niet onder krijgen, hè?’ hadden ze gezegd terwijl ze boeken met elkaar uitwisselden.

Alsof ze terugkeerde uit een ver verleden wendde de lerares haar blik van het raam naar de tafels waaraan de meisjes zaten. Aoi Ichi was klaar met schrijven en leverde haar vel papier in. Ze stak het altijd uit naar de lerares alsof ze haar wilde uitdagen.

Ze was nog maar een jong meisje, maar ze was trots.

<i>15 mei</i>	<i>Aoi Ichi</i>
<i>vergeten sandalen aan te trekken</i>	
<i>ze zeien dat ik net een hond of een kat ben</i>	
<i>min va en moe</i>	
<i>lopen op t eiland</i>	
<i>op blote voeten</i>	
<i>hier trek ik sandalen aan</i>	
<i>als je sandalen aan trekt ben je dan een mens?</i>	

Na het lezen van de tekst keek de lerares naar Ichi's gezicht.

Achter dit kind zag ze het beeld van het echtpaar op een eiland, dat hun leven daar vrijwel elke dag halfnaakt doorbracht.

.....

De lerares wist niet wat ze moest zeggen, dus ze zweeg.

Ze was de eerste die doorhad dat dit meisje zich over het algemeen zelf een oordeel kon vormen.

De school ging om half vier uit. Daarna gingen de meisjes in bad en besteedden ze tot een uur of zes veel tijd aan hun uiterlijk.

Op een dag zorgde Ichi voor de nodige opschudding.

Thuisgekomen ging ze zoals gewoonlijk naar de kamer van de oiran om haar te begroeten. In plaats van de twee vogelgeluiden *koo* en *kee* die ze tot voor kort maakte, had ze inmiddels op school geleerd zich in enigszins begrijpelijke taal uit te drukken.

Op het moment dat ze de papieren schuifdeur opende lag Shinonome met haar benen gespreid op een futon en was haar collega, Murasaki, bezig met een pincet het haar in haar schaamstreek uit te trekken. Toen ze de lange witte benen van Shinonome zag slaakte Ichi een kreet, 'Waah', en ze wilde zich haastig terugtrekken in de gang. Maar de nog altijd op haar rug gelegen oiran wenkte haar dichterbij en zei vrolijk lachend: 'Geef niet, ga zitten en kijk toe.'

'Ja,' zei Ichi en ze nam plaats.

'Bij een vrouw geldt de verzorging van het uiterlijk niet alleen voor het gezicht. Een dikbehaarde venusheuvel is niet alleen lelijk, maar hij vormt ook een belemmering in bed. Als je hem scheert met een scheermesje doet dat pijn aan het kruis van de klant, dus het is het beste om een pincet te gebruiken,' zei Shinonome.

Telkens wanneer er een haar werd uitgetrokken riep ze zachtjes 'Ah' of 'Au' en fronste ze haar wenkbrauwen. Murasaki ging met ge oefende gebaren onverdroten verder met het een voor een verwijderen van de haren.

Terwijl ze zat toe te kijken dacht Ichi opeens aan de manier waarop de volwassenen op het strand van het eiland de visnetten repareerden. Aangezien de met veel moeite buitgemaakte